

2. del af besøg på Søværnets Våbenkursus

En lille sjov detalje: Producenten af sejl, rigning m.m var med stor sandsynlighed min 5. oldefar, Iver Jensen borgers firma, som han stiftede 1755, og ved hans død 1799 blev videreført af svigersønnen Johan Philip Weilbach. Firmaet eksisterer den dag i dag.

IVER C. WEILBACH

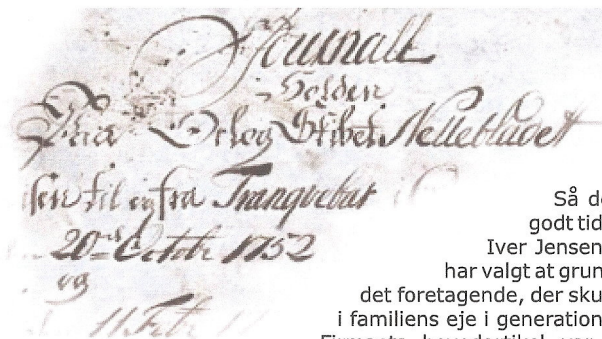
I juli 1752 ankom to danske orlogsskibe til Tranquebar med få dages mellemrum. Ingen af Tranquebars indbyggere havde nogensinde set danske skibe på reden. Det var et stolt syn, og de øredøvende klapsalver rungede gennem den danske koloni.

Om bord på skibene var der ca. 300 europæiske soldater, som skulle bemandle fortet "Dansborg", der i blandt en initiativrig og eventyrlysten ung mand ved navn Iver Jensen Borger. Han havde taget hyre på det nybyggede orlogsskib "Nellebladet", hvor han gjorde tjeneste og højst

sandsynligt var behjælpelig med at foretage de magnetiske målinger, der fandt sted om bord. Han var fast besluttet på at vende hjem til Danmark og starte sin egen virksomhed, der blandt andet skulle handle med kompasser og andet navigationsudstyr. Derfor lagde han penge til side, så hans drøm kunne gå i opfyldelse.

I 1755 vender den 33-årige Iver Jensen Borger tilbage, og i november samme år løser han borgerbrev som mester i sejl-, flag- og kompassmagerfaget i København og grundlægger virksomheden. Stærkt inspireret af sin læretid om bord på Nellebladet vælger han det stolte Nelleblad, som centralt motiv i sit enkle, stærke bomærke.

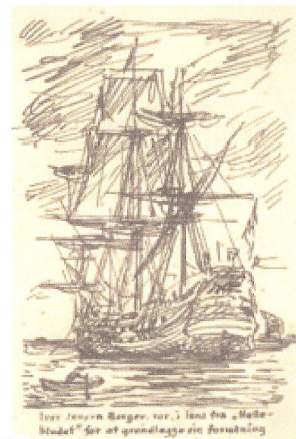
Det viser sig hurtigt at være en gunstig tid for dansk søfart. For at styrke handelen med krydderier havde Danmark oprettet en handelsstation i Indien, og i 1755 overtager regeringen også De Vestindiske Øer. Endvidere frigives handelen for almindelige danske handelsskibe

Så det er et godt tidspunkt, Iver Jensen Borger har valgt at grundlægge det foretagende, der skulle blive i familiens eje i generationer.

Firmaets hovedartikel var sejl til både handels- og orlogsflyden. Der udover solgte man kompasser, flag og vimpler fra adressen på Christianshavn. Specielt kompasroserne var fornemt håndværk. Roserne var stadigvæk påvirket af hollandsk tradition, hvilket kunne aflæses på verdenshjørnernes navne. Men der gik ikke mange år, før produktionen af kompasroser var ren dansk. Fra 1760 fremstillede Borger også sladre- eller kronekompasser. Princippet for disse kompasser var, at kaptajnen kunne aflæse kompasset, der var ophængt i hans kahyt, i stedet for at gå op på dækket, når han skulle kontrollere kursen. På grund af kompassets placering var de ofte smukt dekoreret, og da udsmykningerne tit forestillede en kongekrone, blev de kaldt kronekompasser.

I 1767 giftede Iver Jensen Borger sig med Kirstine Sparrevogn. Deres datter Marie Christine bliver gift med en af Borgers svende, Johan Philip Weilbach, og da Iver Jensen Borger dør den 5. februar 1799, videreføres det stolte firma

I NELLEBLADETS KØLVAND...

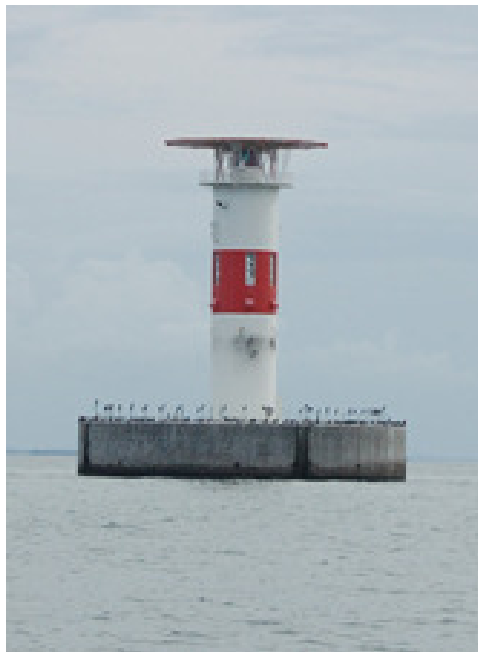

Stedets civile historie:

Fra en fjern fortid, der fortaber sig i historien, og indtil midten af forrige århundrede var der fast lods på den yderste spids af Sjællands Odde.

Lodserne måtte hjælpe skibene rundt om revet eller gennem Snekkeløbet eller Bådløbet, der begge gennemskærer Sjællands Rev. Lodserne arbejdede ofte under vanskelige forhold.

I 1896 rejstes et fyrtårn og den første redningsbåke blev etableret.

1916 blev dette, stadig eksisterende, redningstårn opstillet ude på revet. I tårnet kan 10-12 personer stå oprejst.

I 1923 åbnedes (på land) en afholdsrestaurant. Der serveredes kun kaffe og brød, mens man måtte helt ud på ”Restaurant Gniben” hvis man ville have sig en gibbernakker. Disse etableringer er for længst borte.

I dag har vi ”Olgas butik”, som er en grillbar med gårdhave bagved, som ligger, hvor vejen til Færgen udskiller sig.

I selve Havnebyen er der restaurant og hotel ”Den Gyldne Hane”, som blev genåbnet i 2008, og ”Fortunen”, en blanding af Grillbar, isbod og værtshus.

Os?

Vi snupper os en ”kold”
på hjemmebane

Svømmerne

7. August 1937 svømmede den knap 19-årige *Jenny Kammersgaard* (som efterfølgende fik kælenavnet "Kattegat-betvingersken") i hendes 2. forsøg de (i fugleflugtslinie) 42 km til Djursland. Det siges, at distancen af forskellige årsager, strøm m.m. blev 93 km.

Denne rekord blev slået 4. august 1938 af den svenske pige *Sally Bauer*. Hun brugte kun 17½ time, og fik kr. 5000.- i belønning.

Edmund Olsen , kaldet "Mælkekusken" beviste d. 6. august 1938, i tiden 18 timer og 25 minutter, at det også var muligt for en mand at svømme distancen.

Alle tre har en erindringssten på Odden strand i anledning af begivenheden.

Stedets Militære historie:

Under 1. Verdenskrig bemandede Danmark en udkigsstation på Gniben med 8 militære og 7 civile. Udkigsstationen indberettede det observerede til Marinen. En julesang fra den tid nævner "Kystsignalstation Gniben".

Umiddelbart efter den 9. april 1940 kom der tyske tropper på Odden.

Her ses den Tyske kaserne

Kort efter 29. august 1943 blev der anlagt et sømålsbatteri på Gniben bestående af 4 stk. 150 mm PK L/43 M/96/97 kanoner

Ved krigens afslutning anvendte staten området til flygtningelejr, og overdragede senere stedet til Den Danske Marine (Kystdefensionen).

Der blev 1. marts 1953 hejst kommando og stedet kaldtes Artilleri Skolen på Sjællands Odde. Senere ændredes navnet til Artillerikursus Sjællands Odde. Efter sammenlægning med andre kurser hedder tjenestestedet fra 2005 "Søværnets Våbenkursus".

I september 2007 blev militærområdet åbnet for offentligheden

Det betyder, at man ikke alene kan færdes i terrænet efter klokken 16.00 på hverdage og i weekender, man kan også overnatte på en primitiv lejrplads lige ud til vandet i Sejerø Bugt og fiske fra stranden.

Der er anlagt en vandresti hele vejen rundt langs de stejle skrænter, hvor man kan være heldig at se sæler. Bortset fra enkelte Adgang forbudt-skilte kan man færdes frit over hele området, der dog er videoovervåget. Kanonerne og missilerne, som der undervises i, kan ikke tages ned efter fyraften, og selv om der sættes gitre for de små fjernstyrede fly, kursisterne på Søværnets Våbenkursus øver sig i at ramme, kan man sagtens studere dem udefra. Man kan også se nogle af de søgående mål, der skydes efter, så der er noget at opleve både for de militært interesserede og for naturelskerne.

Ingelise Poulsen, Maj 2008

SLUT